

Om digitalradio. Innstilling fra en arbeidsgruppe.

Lytterforeningen for klassisk musikk har mottatt en innstilling vedrørende utbygging av digital radio i Norge. Innstillingen er utarbeidet av en gruppe oppnevnt av Kultur- og Kirkedepartementet. Lytterforeningen er gitt anledning til å uttale seg om denne innstillingen.

Innstillingen omhandler i stor grad de tekniske sider ved en mulig utbygging av digital radio. Imidlertid berøres også til en viss grad kvaliteter på de program som blir sendt, og det vil naturlig være denne del som Lytterforeningen er mest opptatt av.

Vi skal i det følgende se på en del utsagn fra innstillingen.

S.39: ”Høy lytteroppslutning har etter hvert også blitt et uttalt mål for den offentlige allmennkringkasteren NRK. De tre kjernekanalene til NRK (P1, P2, og P3) og de to riksdekkende kommersielle kanalene Kanal P24 og P4 har et allmennkringkastingsoppdrag som forplikter kanalene til å tilby program både for brede og smale lyttergrupper.”

Allmennkringkasteren NRK mottar lisenspenger mot å påta seg en del krav som er strengere enn for de øvrige aktører. På tross av dette er NRK sterkt opptatt av jakten på de unge brukere. Dette virker inkonsekvent.

De unge vil naturlig være den mest spennende målgruppe for alle kommersielle kanaler. Høye lyttertall gjør enhver kanal mer interessant med hensyn til reklame, og ungdom er den mest fristende gruppe å rette reklamen mot. Ungdom er i utgangspunktet mer usikker på seg selv, og forsøker å kompensere for dette ved å være kledd med moderne merkeklær, og være godt utstyrt med moderne teknisk utstyr. Som en konsekvens av det siste bruker de også mange forskjellige slags utstyr når de ønsker å høre musikk. Noe som fører til at de lytter relativt sett mindre på radio enn de eldre årsklasser. Dette kan dokumenteres ved hjelp av statistikk. Denne utviklingen vil trolig bare fortsette.

Som en følge av nye tekniske muligheter kan det nå forventes et økende antall kanaler. De fleste av disse vil bli kommersielle kanaler. Det vil da virke ganske meningsløst om absolutt alle skal ha unge brukere som den aller viktigste målgruppe.

Også når vi vet at i tiden framover vil den relative andel av eldre i befolkningen øke betraktelig. Hvorfor vil ikke NRK være en allmennkringkaster som avspeiler behovet for hele det norske folk ?

Nettopp fordi NRK er sterkt med i jakten på de unge har kvaliteten og mengden av programmer for de ”smale grupper” sunket. Dette gjelder spesielt i P1, som imidlertid er den absolutt største kanalen.

Man har hatt de samme problemer med radiokringkasting i Storbritania. Der har myndighetene gitt en streng korreks til BBC. Tilsvarende har myndighetene i Norge ikke sett det nødvendig å foreta seg noe i samme forbindelse.

Hvorfor er høye lyttertall så viktig for NRK ? Dette er vanskelig å forstå, så lenge ikke NRK har anledning til å selge reklame. Hvorfor ikke heller sette fokus på kvalitet, heri inkludert å tilfredstille NRKs egne vedtekter?

Vi leser videre s.164. Avsnitt 16.1.1.

”Radioens samlede informasjons-, underholdnings-, og kulturtilbud er utvilsomt viktig for mediemangfoldet, både i konkurranse med, og kompletterende til andre media. Det er vanskelig å tenke seg det norske samfunn uten et sterkt og variert radiotilbud, som i dag.”

De som skriver dette synes å tro at situasjon i dag er svært så bra. De bør da studere følgende situasjon: Den absolutt mest betydningsfulle radiokanal som vi har i Norge i dag er som allerede nevnt P1.

På denne kanalen er klassisk musikk praktisk talt helt fjernet! Dette er klart i strid med NRKs vedtekter. Som følge av den praksis som nå følges må store deler av norsk ungdom vokse opp uten å ha fått kontakt med klassisk musikk.

I denne sammenheng er det relevant å trekke fram lokalradioen. Lokalradioen utgjør nå en stor del av sendetida i P1. Innslagene handler om aktuelle saker og forhold i det distrikt sendingene dekker. Det blir servert mye musikk i disse sendingene, musikken utgjør en vesentlig del av lokalradioens sendetid. Musikken er stort sett uten forbindelse med de lokale forhold redaksjonene tar opp. Det er sjølsagt ikke mulig å få musikken knyttet til enhver lokal hendelse eller sak, men i stor grad ligger musikken milevidt fra det lokale miljø. Det er ikke nødvendig å sende amerikansk rock i et lokalprogram når det finnes massevis av rockeband innafor et område. Folkemusikken er noe som et bredt publikum er opptatt av, men de føler nå at de i stor grad blir avspist. Det finnes også etter hvert svært mange lokale profesjonelle grupper, for eksempel "Fylkesmusikerne i Hedmark", men det er svært sjelden å høre disse i lokalradioen.

Musikk er også identitetsskapende, og vi blir ikke nasjonalister sjøl om vi dyrker vår egen musikk og musikkutøvere i større grad. Dette ville blitt positivt mottatt av lytterne, også de yngre. Vi mener sjølsagt ikke at de lokale programmene alltid skal følges av lokal musikk, men det er ulogisk handling at ikke mer lokal musikk kommer til uttrykk i lokalsendinger.

Les også siste rapporten fra Allmennkringkastingsrådet. Denne går i dybden, og framsetter en del godt dokumentert kritikk mot NRK.

Vi leser videre, s.165, samme avsnitt:

"For Norges del vil NRKs rolle som nasjonal kulturbærer kunne utvikles videre, og andre aktører kan få muligheter til å gi NRK mer konkurranse og dermed gi befolkningen flere stemmer, vinkler og synspunkter."

Når man snakker om konkurranse, snakker man da om høye lyttertall, eller programmer med kvalitet? BBC har erkjent at lytterne ønsker en større andel programmer som man kan lære noe av, altså mindre "tom underholdning". I Norge er det ingen som spør etter dette. Tar man for gitt at vi er dummere enn engelskmenn? NRK ønsket å fjerne "Schrødingers katt," på TV, men det vakte sterke protester, og programmet er fremdeles oppegående.

Vi blar over til s.167 (nederst):

Radiokringkasting, herunder allmennkringkasting har særegne trekk som ikke opplagt vil videreføres på samme måte med et bredt og variert innholdstilbud til gode brukere, og deres underholdningsbehov er i stor grad styrende for forretningsmodeller og produkttilfang."

Om kringkastingen skal distribueres med andre tekniske løsninger, må ikke dette bety at man skal frigi krav til kvalitet, og et tilbud til alle grupper. Det må fortsatt være NRK som er den bærebjelke som har ansvaret for dette. Et større antall kommersielle kanaler vil hovedsaklig føre til et enda større kjøp mot de unge lyttergrupper.

Som kompensasjon for dette må NRK fortsatt få tildelt lisensmidlene, og størrelsen på disse må vurderes fortløpende.

En må dog se kritisk på hvordan NRK håndterer sin økonomi. For eksempel virker det betenkelig å delta i budgivning med store pengebeløp for å konkurrere om rett til enkelte idrettsarrangement. Dette er å fyre opp under en pengegalopp som etterhvert er mer et spill om penger enn det er idrett. Hvem tjener på dette? Denne økende fokusering på penger fører helt klart til en svekkelse av kvalitet og etikk i dagens samfunn.

Vi har stor tillit til de tekniske betraktninger som innstillingen omfatter. Men innstillingen kommer også i noen grad inn på programpolitikk. Dette temaet er imidlertid berørt noe overfladisk, uten at man ser hvilke problemer som her ligger begravet. Det hadde vært mer hensiktsmessig om dette temaet hadde vært sløyfet, da dette betinger at man går adskillig mer i dybden.

Hvilke tekniske løsninger vi benytter er dog mindre vesentlig. Det mest vesentlige er hvilke programmer vi ønsker å formidle. Dette bør heller tas opp som en separat diskusjon.

En vil derfor avslutte med et sitat fra side 40 i innstillingen:

”Det er således kvaliteten i radiokanalens tilbud som vil avgjøre hvilken posisjon norsk radio skal ha blandt nordmenn i fremtiden.”

Hamar, 14.mars 2006

Arne Plassen